

Allowing Misused Checks to Be Cashed

Q A neighbor of mine (Reuven) was having problems providing for his family, and some stores, including a grocery store (owned by Shimon), were unwilling to sell him goods on credit. I gave him personal post-dated checks to solve the problem, and the stores would periodically draw on my account. My arrangement with Reuven was that he would get me funds before the date of the check he used. When I saw that checks had been deposited that he had not paid me for, I cancelled (stopped) the remaining checks and told him not to use them anymore. Shimon called me and demanded that I pay him the amount of a check that Reuven had given him. I told Shimon that he should demand payment from Reuven, not me. Am I right?

4. גמרא, בבא בתרא דף קעד עמ' א

אמר רב הונא: "הלוחו ואני ערב", "הלוחו ואני פורע", "הלוחו ואני חייב", "הלוחו ואני אתן" – כולן לשון ערבות הן; "תן לו ואני קבלן", "תן לו ואני פורע", "תן לו ואני חייב", "תן לו ואני אתן" – כולן לשון קבלנות הן

1. שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סי' טו

והנה אם בשעת הלואה נתן הלוח משעק /צ'ק/ שלו על זמן דאחר השמיטה הוא כקביעות זמן, ועוד יותר מזה שהוא נחשב גם כתשלומין, מאחר שאסור לפסול משעק בדינא דמלכותא

5. שולחן ערוך חושן משפט סי' קכט סעי' טו

קבלן, לעולם יפרע ממנו תחלה אם ירצה, אפילו יש נכסים ללוח, אלא אם כן הלוח רוצה לפרעו

2. שו"ת שבט הלוי חלק ז סי' רכב

בנדון ביטול צ'ק מתנה אם מועיל, ומה הדין אם כבר קנו בצ'ק זה אם יכול מקבל המתנה לתבוע מהמוכר שיתבע את נותן הצ'ק ... הנה פליגי הראשונים ... אם תן כוכי, ואם כן יכול מבטל הצ'ק לומר קיימא לן דתן לאו כוכי, ואף לאומרים תן כוכי, היינו רק בנתן החפץ לשליח לצורך המקבל, ובנידון זה לא נתן את המעות ליד השליח דהיינו הבנק לצורך המקבל, ובמציאות אינו רגיל שתהיה נתינה מיוחדת לצורך המקבל; ואף אם היתה, הרי אינו מודיע לבנק לצורך מי מפקיד שיוזכו לו, רק מורה לבנק על ידי הצ'ק לפרוע מהסכום שיש לו כבר בחשבון, ואם כן אינו נקנה למקבל לכל הדעות

6. שולחן ערוך חושן משפט סי' קלא סעי' א

מי שנתפיים להיות ערב קודם שיתן המלוה המעות ללוח, יכול לחזור בו, אפילו קנו מידו

7. שולחן ערוך חושן משפט סי' שנו סעי' ב

הגונב ומכר ולא נתייאשו הבעלים, ואחר כך הוכר הגנב ובאו עדים שזה החפץ שמכר פלוני הוא גנבו בפנינו, חוזר החפץ לבעלים והבעלים נותנים ללוח דמים שנתן לגנב, מפני תקנת השוק, והבעלים חוזרים ועושים דין עם הגנב. ואם גנב מפורסם הוא, לא עשו בו תקנת השוק, ואין הבעלים נותנים ללוח כלום, אלא חוזר הלוח ועושה דין עם הגנב ומוציא ממנו דמים שנתן לו. הנה: ויש אומרים דאף בגנב מפורסם עשו תקנת השוק וצריך להחזיר ללוח מעותיו, אלא אם כן ידע הלוח שזה הדבר שקנה גנב, שאז צריך להחזיר בלא דמים.

3. פתחי חושן, הלואה פרק י הע' כא

... על פי מנהג המדינה המחזיק בשיק דינו כמחזיק בשמר חוב ... ונמצא כאילו התחייב כותב השיק לשלם למוטב הסכום הנקוב בשיק, וממילא יש לדון בו כדין שטר חוב ... ואף על פי שעדיין יכול לבטל את השיק, אין זה אלא בינו לבין הבנק, אבל אין זה גורע מן ההתחייבות שקיבל על עצמו כלפי מקבל השיק, כל עוד שלא יברר שהשיק ניתן בטעות.

Allowing Misused Checks to Be Cashed

<<

8. שולחן ערוך חושן משפט סי' שנו סעי' ו

גנב ופרע בחובו, גנב ופרע בחקיפו, אין בזה תקנת השוק, אלא הכעלים נוטלים הגניבה בלא דמים וישאר חוב אלו על הגנב, כמו שהיה.

9. שי"ך שם סי"ק ז

... ואף על גב דכתבו הרא"ש... והטור והמחבר לקמן סימן ס' ... דלא שי"ך בשטרות תקנת השוק, דלא שכיח, היינו בסתם שטרות דעלמא, אבל במטרות שבזמנינו דשכיח טובא שקונין זה מזה יותר מן המטלטלים, פשיטא דשי"ך תקנת השוק. ...

10. פתחי חושן, גניבה פרק ג סעי' ט ושם הערה כב

אין תקנת השוק בשטרות, אבל בשטר ממרני (שטר לכל המוציאו) שדרך למוכרם, יש בהם תקנת השוק (כב).

העי' כב

ונראה דהוא הדין בשיקים בזמננו, אלא דנראה דהיינו דוקא כשגנבו מיד שניה, ואז צריך להחזיר השיק ליד הגנב וזה יתן לו מה ששילם, או אם מכר סחורה לגנב תמורת השיק ... צריך הגנב לשלם לו דמי הסחורה ... אבל הגנב שיק מבעל החשבון עצמו ומכרו או קנה בו סחורה יש לדון בזה, דאף על פי שלכאורה נראה שגם בזה יש תקנת השוק וצריך בעל החשבון להחזיר לו מה ששילם, לאחר העיון נראה דלא כן, שהרי בעל החשבון עדיין מוחזק בדמי השיק המופקדים בחשבוננו ... לא קנה גוף המעות כלל, וממילא לא שי"ך בזה תקנת השוק